

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 20/148
Datum: 29.06.2023

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 8. Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo, člana 4. Uredbe br. 02/2021 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, izmenjene i dopunjene Uredbom br. 04/2021 i Uredbom br. 03/2022, u skladu sa članom 19 Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 29 juna 2023. godine, donosi:

ODLUKU

1. Usvaja se koncept-dokument iz oblasti vozačkih dozvola.
2. Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druge nadležne institucije dužni su da sprovode ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

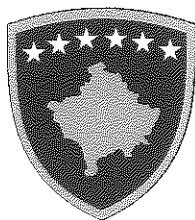
Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada-Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

KONCEPT DOKUMENTA U OBLASTI VOZAČKE DOZVOLE

Pripremlilo: Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture

Novembra 2022.

Sadržaj

Pregled koncept dokumenta.....	3
Uvod	5
Poglavlje 1: Definicija problema	6
Poglavlje 2: Ciljevi	18
Poglavlje 3: Opcije.....	18
Poglavlje 3.1: Opcija bez promena.....	25
Poglavlje 3.2: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 3.3: Treća opcija [definiše se posebno za svaki koncept dokument].....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja.....	30
Poglavlje 4.1: Izazovi u prikupljanju podataka	32
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije.....	32
Poglavlje 6: Upoređivanje opcija	32
Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije.....	33
Poglavlje 6.2: Tabela upoređivanja sa sve tri opcije	36
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci.....	38
Poglavlje 7.1: Odredbe za praćenje i procenu.....	38
Prilog 1: Obrazac procene ekonomskog uticaja.....	39
Prilog 2: Obrazac procene društvenih uticaja.....	42
Prilog 3: Obrazac procene na životnu sredinu	45
Prilog 4: Obrazac procene uticaja na osnovna prava	47

Pregled koncept dokumenta

Proces dobijanja vozačke dozvole je od velikog značaja u povećanju saobraćajne bezbednosti na putevima. U ovom složenom procesu uključene su različite institucije na centralnom nivou, subjekti koji se bave obukom kandidata za vozače kao i stručni kadrovi u ovoj oblasti. Ovaj Koncept dokument se bavi pitanjem dobijanja vozačke dozvole u Republici Kosovo, koje je uređeno Zakonom br. 05/L-064 o vozačkoj dozvoli (objavljen dekretom br. DL-011-2016, od 03.06.2016. godine od strane predsednika Republike, objavljen u Službenom listu Republike Kosovo br.17 od 10.06.2016. godine, koji je stupio na snagu 25.06.2016).

Zakonom o vozačkoj dozvoli definisani su uslovi i kriterijumi za dobijanje vozačke dozvole za sve kategorije, licenciranje subjekata koji se bave obukom kandidata, licenciranje stručnih kadrova (profesionalni predavači, instruktori za vozača), organizacija za polaganje ispita za vozačku dozvolu, uslovi za sticanje prava na upravljanja vozilom, zdravstveni uslovi, postupci za podnošenje zahteva, dobijanje, produženje i zamenu vozačke dozvole, kao i druga pitanja u vezi sa tim.

Opšte informacije su predstavljene u sledećoj tabeli:

Opšte informacije	
Naslov	Koncept dokument za Zakon o vozačkoj dozvoli
Odgovorno ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture Odeljenje za vozila
Kontakt osoba	Habib Hasani, predsedavajući radne grupe – MŽSPPI Nr. Tel. 02830508
PSO	3.4.2. 3.4.2.1. Imenovanje odgovornog lica i formiranje radne grupe 3.4.2.2. Izrada uputstva 3.4.2.3 Preliminarna rasprava i implementacija primedbi i sugestija 3.4.2.4 Preliminarna rasprava i implementacija primedbi i sugestija 3.4.2.5 Upućivanje pravnom odeljenju. 3.2.4.6. Razmatranje i prosleđivanje Vladi na odobrenje
Strateški prioritet	Poboljšanje institucionalnog i sektorskog učinka sa fokusom na bezbednost puteva, železnica i vazdušnog saobraćaja.

Odluka	
Ključno pitanje	Neppravilno regulisanje procesa dobijanja vozačke dozvole
Pregled konsultacija	Biće završeno nakon javne rasprave

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Predložena opcija	Opcija 3
-------------------	----------

Glavni očekivani uticaji	
Uticaj na budžet	Novi zakon o vozačkoj dozvoli neće stvoriti dodatne budžetske troškove u njegovom sprovođenju.
Ekonomski uticaj	<ul style="list-style-type: none"> - Uticaji na subjekte koji se bave obukom vozača i ekonomskim razvojem, generalno - Uticaji na stručne kadrove u oblasti vozačke dozvole
Društveni uticaj	<ul style="list-style-type: none"> - Uticaj na unapređenje stručnih kadrova u oblasti vozačke dozvole - Uticaj na blagostanje zainteresovanih strana uključenih u proces dobijanja vozačke dozvole
Uticaj na životnu sredinu	Smanjiće se različiti troškovi u postupku dobijanja vozačke dozvole koji utiču na zaštitu životne sredine.
Međusektorski uticaj	Uticaji na osnovna i indirektna prava kod drugih kategorija zainteresovanih strana u procesu dobijanja vozačke dozvole
Administrativna opterećenja za kompanije	Ima uticaja administrativnog opterećenja centralnih institucija, licenciranja i obnavljanja licence za subjekte i stručne kadrove uključene u proces dobijanja vozačke dozvole.
Test za MSP	Test za MSP nije sproveden, jer se radi o procesu dobijanja vozačke dozvole, od kojih su većina mikro preduzeća.

Naredni koraci	
Kratkoročni	Izrada Zakona o vozačkoj dozvoli
Srednjoročni	Osnaživanje kapaciteta u okviru MŽSPPI-a

Uvod

Ovaj koncept dokument ima za cilj da kroz detaljnu prezentaciju, zasnovanu na analizi i evaluaciji Zakona o vozačkoj dozvoli, identifikuje probleme sa kojima se susreću kandidati u procesu testiranja za vozačku dozvolu, počevši od subjekata koji su ovlašćeni za obuku kandidata za vozačke dozvole, administrativnih barijera i Institucije koja je nadležna za vrednovanje ispita za vozačku dozvolu na osnovu Zakona br. 05/L-064, za vozačku dozvolu i drugim podzakonskim aktima donetim prema ovom zakonu i odgovornim za postupak dobijanja vozačke dozvole.

Opšti podaci o koncept dokumentu su predstavljani u tabeli 1.

Slika 1: Tabela sa opštim informacijama o koncept dokumentu

Naslov	KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST VOZILA
Odgovorno ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture Odeljenje za vozila
Kontakt osoba	Habib Hasani, predsedavajući tima - MŽSPPI Br. Tel.:028530807
PSO	3.4.2.
Strateški cilj	Poboljšanje institucionalnog i sektorskog učinka sa fokusom na bezbednost puteva, železnica i vazdušnog saobraćaja.
Radna grupa	Radna grupa: 1. Habib Hasani, predsedavajući, MŽSPPI, 2. Imer Thaqi, MŽSPPI, 3. Vlora Hasanramaj, MŽSPPI, 4. Emine Krasniqi, MŽSPPI, 5. Jakup Hoti, MŽSPPI, 6. Shqipe Hyseni, MŽSPPI, 7. Vjollca Kelmendi, MŽSPPI,
Dodatne informacije	Nema

Poglavlje 1: Definicija problema

Proces dobijanja vozačke dozvole je od velikog značaja i jedan je od glavnih faktora bezbednosti na putevima. Postoje različiti modeli dobijanja vozačke dozvole kako u zemljama regiona tako i unutar zemalja EU kao i u najrazvijenijim zapadnim zemljama. Proces dobijanja vozačke dozvole u našoj zemlji regulisan je Zakonom o vozačkoj dozvoli, kojim su definisani uslovi i kriterijumi za dobijanje vozačke dozvole za odgovarajuće kategorije, a koji je zasnovan na Direktivi 2006/126/EC Evropskog parlamenta i Saveta, od 20. decembra 2006. godine za vozačku dozvolu i izmenom i dopunom ove Direktive, licenciranje auto-škola, licenciranje stručnog osoblja, stručnih predavača, instruktora vožnje, ispitivača, procedure osposobljavanja kandidata za vozače, za polaganje vozačkog ispita za dozvolu, za program obuke trenera iz oblasti vozačke dozvole, za periodično osposobljavanje profesionalnih vozača koji upravljaju vozilima za prevoz tereta i putnika, za uslove sticanja prava za upravljanja vozilom, za kategorije vozila, za zdravstvene uslove, za postupke podnošenja zahteva, dobijanje, produženje i zamenu vozačke dozvole, kao i za druga pitanja koja se tiču navedenog.

Osnovni problem u oblasti vozačke dozvole je nepotrebno administrativno opterećenje institucija i subjekata u postupku dobijanja vozačke dozvole, onemogućavanje stručnom osoblju da nastavi rad u oblasti vozačkih dozvola, prepreke u konverziji naše vozačke dozvole u vozačku dozvolu bilo koje druge zemlje, kontradiktorne i neusaglašene zakonske odredbe, nejasne odredbe, zastarele i neprimenljive odredbe u praksi, kao i neprimenjivanje standarda i praksi najrazvijenijih zemalja EU.

Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture je, prema zakonodavnom planu (u daljem tekstu: Ministarstvo) za period 2021-2022, uključilo izradu Koncept dokumenta za Zakon o vozačkoj dozvoli, koji ima za cilj da razmatra i analizira čijim su se problemima susreli tokom praktičnog sprovođenja predmetnog zakona, a za osnovu su uzeti:

- Izveštaj o ekspozeu Zakona br. 05.L-064 o vozačkoj dozvoli,
- Informacije iz centralnih institucija koje su uključene u ocenjivanje kandidata u procesu dobijanja vozačke dozvole;
- Informacije iz centralnih institucija koje se bave izdavanjem, produženjem i zamenom vozačkih dozvola;
- Informacije o ovlašćenim subjektima uključenim u oblasti vozačke dozvole;
- Stalne žalbe udruženja subjekata koja se bave obukom kandidata;
- Informacije od kandidata za dobijanje vozačke dozvole,
- Informacije od profesionalaca oblasti vozačke dozvole,
- Sastanci sa zainteresovanim stranama, itd.

U procesu dobijanja vozačke dozvole, koji je uređen ovim aktuelnim Zakonom o vozačkim dozvolama za koji se izrađuje Koncept dokument, povezani su i drugi primarni zakoni koji su prikazani na sledećoj slici br.2.

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Slika 2: Relevantni dokumenti politike, zakoni i podzakonski akti

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Nadovezivanje sa politikom ili planskim dokumentom putem interneta ili sa zakonskim aktima u Službenom listu	Državna (e) institucija (e) za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije (a)
1. ZAKON Br. 05/L-64 o vozačkoj dozvoli, SL RK / Br. 17 / OD 10. JUNA 2016, PRIŠTINA	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12516	MŽSPPI, MUP, MZ	Nadzor u okviru delokruga ministarstva MŽSPPI, MUP
2. ZAKON Br. 06/L-066 O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA Br. 05/L-064 O VOZAČKOJ DOZVOLI, SLUŽBENI LIST REPUBLIKE KOSOVO / Br. 15 / OD 11. OKTOBRA 2018, PRIŠTINA	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12516	MŽSPPI, MUP, MZ	Nadzor u okviru delokruga ministarstva MŽSPPI, MUP
4. Zakon br. 05/L-088 o pravilima drumskog saobraćaja, SL RK-a / br.32/ od 5. septembra 2016, Priština	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12822	MŽSPPI, MUP, MZ	
5. Zakon br. 05/L - 132 o vozilima, SL RK-a / br. 15 / od 11. maja 2017, PRIŠTINA	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=14671	MP, MŽSPPI, MUP	
6. Zakon br. 05/L-087 o prekršajima, SL RK-a / br. 33 / od 8. septembra 2016, Priština	https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=12839	MP, MŽSPPI, MUP	
7. Zakon br. 05/L -031 o opštem upravnom postupku, SL RK-a /br. 20 / od 21. juna 2016, Priština	https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=12559	MP, MŽSPPI, MUP	
Zakon br. 03/L- 212 o radu	https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2735	MRSZ, MŽSPPI, MUB	
ZAKON BR. 06/L - 114 O JAVNIM SLUŽBENICIMA	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=25839	MP, MŽSPPI, MUP	
ZAKON Br. 06/L -011 O SPREČAVANJU SUKOBA INTERESA U VRŠENJU JAVNE FUNKCIJE	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16314	MP, MŽSPPI, MUP	

U oblasti vozačke dozvole, pored gore navedenog primarnog zakonodavstva, uključeni su i podzakonski akti iz različitih oblasti koje se odnose na ovu oblast.

U okviru ministarstva u oblasti vozačke dozvole prema UREDBI (VRK) BR. 16/2015 O UNUTRAŠNJOJ ORGANIZACIJI I SISTEMATIZACIJI RADNIH MJESTA U MINISTARSTVU INFRASTRUKTURE, uključena su sledeća odeljenja:

- Odeljenje za vozila - bavi se licenciranjem subjekata i stručnih kadrova iz oblasti vozačke dozvole kao i organizacijom stručnih ispita iz ove oblasti,
- Odeljenje za vozačke dozvole koje se bavi organizacijom ispita za vozačku dozvolu;
- Odeljenje za inspektorat - u svom okviru ima Odsek za inspektorat auto-škola, koje vrši nadzor nad radom subjekata koji se bave obukom kandidata za vozače.

[Dajte opis koji opisuje glavni problem i najvažnije uzroke i posledice. Pogledajte tabelu 3 za potpuni pregled svih uzroka i posledica.]

Slika 3: Drvo problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i efekte

Da bi se konkretnije razumeo trenutni problem u oblasti kojom se bavi ovaj koncept dokument, razvijeno je i razrađeno sledeće drvo problema.

Na osnovu Vodiča i Priručnika za izradu koncept dokumenata i slike 3, razrađeno je drvo problema.

Efekti	a) Nekvalitetne usluge i birokratska administrativna opterećenja u postupku dobijanja vozačke dozvole
	b) Odugovlačenje rada i aktivnosti institucija, subjekata i stručnog osoblja u postupku sticanja vozačke dozvole
	c) Uklanjanje stručnog osoblja iz procesa dobijanja vozačke dozvole
	g) Nesprovođenje evropskih direktiva kao i standarda i prakse razvijenih zemalja EU u postupku dobijanja vozačke dozvole
	e) Smanjenje bezbednosti na putevima i zagađenja životne sredine
Glavni problem	Nepravilno regulisanje procesa dobijanja vozačke dozvole
Uzroci	a) Prepreke i nepravilna zakonska regulativa u oblasti vozačke dozvole
	b) Nejasne, neusaglašene, nesprovodive i protivrečne odredbe postojećeg zakona.
	c) Retroaktivna primena odredbi u oblasti vozačke dozvole
	d) Nedostatak pravnog okvira za uključivanje standarda i praksi EU u oblasti vozačke dozvole, sa najboljim zemljama EU i evropskim direktivama iz oblasti vozačke dozvole

Nakon definisanja gore pomenutog problema, uzroci su razrađeni hronološkim redom:

a) *Barijere i nepravilna procedura u oblasti vozačke dozvole*

Osnovni uslovi za licenciranje auto-škole definisani su članom 5. gde se između ostalih predviđa administrativno-stručni rukovodilac (pod tačkom 1.1.1.), najmanje dva (2) instruktora vozača za kategoriju B i najmanje jedan (1) instruktor vozača za svaku kategoriju za koju je licenciran (prema pododeljku 1.1.2.), da bude opremljena radnim prostorima....poligonima (pod tačkom 1.6.3).

Subjekti koji se bave osposobljavanjem kandidata (član 6 stav 2), gde je utvrđeno da licenca izdaje samo za jednu (1) kategoriju koja važi pet (5) godina, uz mogućnost obnove.

Odgovorno lice u auto-školi za nesmetano odvijanje rada auto-škole je stručni rukovodilac (član 9) koji obavlja svakodnevne administrativne poslove.

Za strukovni okvir- stručni predavač, licenca se izdaje sa rokom važenja pet (5) godina uz mogućnost obnavljanja (član 10 stav 2).

Institucije koje se bave vrednovanjem kandidata za instruktore predviđaju da za polaganje stručnog ispita za vozača instruktora „najmanje dva (2) službena lica iz bilo kog tima koje odredi Ministarstvo moraju imati završene studije - najmanje master stručne spreme iz oblasti saobraćaja, (član 16.3), dok za praktični deo „Najmanje jedno (1) službeno lice iz svakog tima koje imenuje Ministarstvo na osnovu ovog člana mora da ima završene studije master u oblasti drumskog saobraćaja“ (član 17.3).

Za stručni kadar gde je predviđeno da „Instruktor vožnje koji polaže stručni ispit izdaje se licenca koja važi pet (5) godina sa mogućnošću obnavljanja dozvole“ (član 18.1) kao i „za instruktora vozača kategorije A sa rokom važenja pet (5) godina sa mogućnošću obnavljanja licence“ (član 19.2).

Za institucije koje predviđaju da „Službenici, koji polažu stručni ispit za ocenjivanje ispitivača kandidata za vozače iz teorijskog dela, a koje određuje Ministarstvo, moraju imati završene studije - diplomirani smer iz oblasti drumskog saobraćaja“ (član 33. stav 1.2).

Predviđeno je da institucije koje: Službena lica koja polažu stručni ispit za ispitivanje kandidata za vozače iz praktičnog dela, imenuje Ministarstvo pri čemu, „Najmanje jedno (1) službeno lice iz bilo kog tima kojeg odredi Ministarstvo mora imati završene studije - diplomirani smer drumski saobraćaj“ (član 34 stav 3).

Za stručni kadar „Licenca za ispitivača“ izdaje se licu koje pokaže pozitivan rezultat na ispitu za licenciranje ispitivača koja važi tri (3) godine, uz mogućnost obnavljanja licence“ (član 36 stav 1).

Auto-škola je obavezna da putem elektronske pošte obavesti ministarstvo u trenutku kada se registruje kandidat za osposobljavanje za vozača (član 43 stav 1)

Vozač koji ima vozačku dozvolu kategorije A2 koji ima pravo da upravlja vozilom kategorije A1 (član 85 stav 7) i to vozač koji ima vozačku dozvolu kategorije A, koji ima pravo upravljanja vozilima kategorije A1 i A2 (član 85 stav 8) a ne vozilima kategorije AM.

Vozač može da podnese zahtev za produženje šest (6) meseci pre isteka važnosti vozačke dozvole (član 94 stav 1).

b) Nejasne, neusaglašene, nesprovodive i protivrečne odredbe postojećeg zakona

U važećem Zakonu o vozačkim dozvolama postoji nedostatak usaglašenosti odredaba člana 5, odnosno st. 3 i 4 ovog člana, koji se odnosi na vozila i priključna vozila, što stvara zabunu, a nema mogućnost primene.

Za stručnog predavača u auto-školi koji radi uz naknadu, nije detaljno precizirano u koliko auto-škola se može angažovati, ili se za osnovu može uzeti samo dozvoljeni broj časova (član 5; 1.3).

U vezi sa načinom angažovanja ispitivača vožnje, u važećem zakonu u članu 29. je određeno da „Ocenjivanje kandidata za vozače iz praktičnog dela vrši lice licencirano za ispitivača, ovlašćeno odlukom ministra, dok sa stupanjem na snagu zakona o „javnim službenicima“ nije dozvoljen ovakav način angažovanja.

Vozač koji ima dozvolu instruktora može biti licenciran za kategoriju A ukoliko ispunjava navedene uslove (član 19), postoji neizvesnost da li mu je potrebna osnovna obuka ili ne.

Službeno lice koje imenuje Ministarstvo, koji drži teorijski ispit za vozačku dozvolu treba da ispunjava sledeće uslove: da on ili članovi njegove uže porodice poslednje tri (3) godine ni na koji način nisu bili angažovani u auto školi (član 27, 1.6)

U članu 30 predmetnog zakona postoji nejasnoća u vezi sa stavom 1.2. gde se navodi „da je završio najmanje studije -nivo Bačelor iz oblasti saobraćaja“ kandidat za ispitivače koji je završio Master smer iz saobraćaj dok ima Bačelor smer iz drugih oblasti.

Takođe u istom članu 30. navedenog zakona iz stava 1.7. navodi se "u tri (3) poslednje godine on ili neki drugi član njegove uže porodice nije bio angažovan na bilo kojoj funkciji u auto školi", ovde nema jasnoće u tumačenju jer nije jasno precizirano šta se smatra članom uže porodice.

Za instruktora vožnje može biti licencirano lice koje ispunjava sledeće uslove: „, da je završio najmanje studije -nivo Bačelor iz oblasti saobraćaja“ (član 30. stav 1.2.) i u tri (3) poslednje godine on ili neki drugi član njegove uže porodice nije bio angažovan na bilo kojoj funkciji u auto školi (član 30. pod st. 1.7.).

Da bi bio licenciran za dodatne kategorije, podnosilac zahteva mora imati: „licencu kategorije najmanje tri (3) godina ili vozačku dozvolu preko pet (5) godina za odgovarajuću kategoriju“ (član 31, podstav. 1.1.), postoji neizvesnost da li jedan ili oba kriterijuma moraju biti ispunjena za licenciranje.

U odredbama člana 63, 2.7 i 2.8 postoji neusaglašenost odredaba o najvećoj dozvoljenoj veličini vozila CE kategorije.

Obaveze i odgovornosti inspektora auto-škola (član 126) nisu usklađeni sa Zakonom o inspektoratima.

Odredba je neprimenljiva kada je predviđeno da Ministarstvo donosi podzakonski akt kojim se određuje sadržina i oblik testova (član 60 stav 2) i da se testovi ispita dostavljaju članovima komisije u trenutku početka ispita, od jednog od lica koja su radila na sastavljanju testa (član 128 stav 5), sada se testiranje vrši elektronski.

c) Sprovođenje retroaktivnih odredbi u oblasti vozačke dozvole,

Stručni predavač baziran u članu 10. stav 1.2. mora imati završene studije iz oblasti saobraćaja, jednake najmanje 120 ECST, po Bolonjskom sistemu.

U članu 30. stav 1.2. navodi se da ispitivač smera mora imati najmanje završene studije - nivo Bačelor iz oblasti saobraćaja“.

Licu koje je učestvovalo u ocenjivanju kandidata za vozače (kao ispitivač), nije dozvoljeno da zasniva niti radi na bilo kojoj funkciji u auto-školi u trajanju od jedne (1) godine od poslednjeg dana održavanja ispita (član 124).

d) Nedostatak zakonskog okvira za uključivanje standarda i najboljih praksi najrazvijenijih zemalja EU u oblasti vozačke dozvole

Nedostaje pravni okvir za standarde i najbolje prakse najrazvijenijih zemalja EU, kao i evropske direktive u oblasti vozačke dozvole.

U članu 28. propisano je da se određivanje ispitivača vrši prema kompletnoj listi licenciranih ispitivača, prema redosledu.

Procena veština i ponašanja za kategorije B1, B i BE; ako obuhvata najmanje dve radnje (član 63 stav 4) koje se izvode na poligonu (član 63 stav 6).

Ne postoje odredbe o nadležnostima ovlašćenog lica za dodelu prilagođenog vozila za lica sa mehaničkim smetnjama.

U nastavku su razrađeni efekti problema u oblasti vozačke dozvole.

a) *Nekvalitetne usluge i nepotrebna birokratska administrativna opterećenja u postupku dobijanja licence*

Sadašnjim zakonom o vozačkim dozvolama stvorena su nepotrebna birokratska administrativna opterećenja u procesu dobijanja vozačke dozvole koja su razrađena u nastavku:

Uslovi za opremanje subjekata sa licencom, koji se bave osposobljavanjem kandidata, Preopterećeni su, što ima veze sa velikim brojem osoblja, sa radnim prostorima i alatima (član 5);

Postoji nepotrebno opterećenje ukoliko subjekat za svaku dodatnu kategoriju angažuje/ zapošljava jednog (1) vozača instruktora (član 5, 1.1.3), finansijski je nestabilno, jer neke kategorije nemaju pokrivenost zbog malog broja kandidata posebno u kategorijama objedinjavanja sredstava. Sva opterećenja stvarala su poteškoće u radu subjekata koji se bave osposobljavanjem kandidata za vozače, stvarajući nepotrebne troškove.

Nepotrebne birokratske administrativne procedure Institucija koje se bave slučajem licenciranja i obnavljanjem licenci subjektu koji obučava kandidate za vozačku dozvolu (član 6.2 ekspozicija zakona o vozačkoj dozvoli). Za obnovu licence subjekat mora da podnese zahtev Ministarstvu, dostavljanjem celokupne dokumentacije koji podleže kontinuiranoj kontroli inspekcije auto-škola. Nakon podnošenja zahteva Ministarstvu, komisija od tri člana izlazi na lice mesta kako bi se uverila da je predmetni subjekat ispunio uslove za obnavljanje licence, time stvarajući nepotrebne troškove i gubljenje vremena za Instituciju i subjekat, pošto inspektorat vrši kontrolu rada auto-škole.

Nepotrebno opterećenje angažovanja stručnog administrativnog rukovodioca (član 9) u auto-školi, budući da se radi o redovnim administrativnim procedurama, a ne stručnim poslovima. Stručne poslove obavljaju stručni predavač u auto-školi i instruktor vožnje, koji su licencirani od strane Ministarstva i odgovorni su za izvođenje teorijske i praktične obuke. Dakle, stručni rukovodilac u auto-školi nema uticaja na podizanje kvaliteta obuke vozača.

Nepotrebne naknade za obnavljanje licence stručnog predavača u auto školi (član 10. 2. ekspozicija zakona o vozačkoj dozvoli). Obnavljanje licence stručnog predavača je predviđeno svakih pet (5) godina. Stručni predavač u auto školi se mora prijaviti Ministarstvu i položiti stručni ispit uprkos činjenici da u kontinuitetu postoji napredak u njegovoj oblasti, time stvarajući troškove i nepotrebno gubljenje vremena za stručno osoblje i za instituciju koja se bavi stručnim testiranjem iz oblasti vozačke dozvole. Institucija takođe treba da imenuje službenike u radnim timovima, gubeći vreme i stvarajući nepotrebne troškove, a imenovani službenici trebaju da napuste svoje svakodnevne obaveze prema opisu posla i da se bave dodatnim obavezama.

Postojeći zakon je stvorio birokratska opterećenja/prepreke za instituciju koja se bavi organizacijom stručnih ispita iz oblasti vozačke dozvole, za službena lica koja su raspoređena na polaganju stručnog ispita iz oblasti vozačkih

dozvola koji su navedeni u nastavku:

Za polaganje ispita iz teorijskog dela stručnog ispita za instruktora vozača, predviđeno je „Najmanje dva (2) službena lica iz koje ekipe imenovane od Ministarstva na osnovu ovog člana, da su završili studije - najmanje master nivo iz oblasti saobraćaja (član 16.3). S obzirom da se bavimo administrativnim nadzorom stručnog ispita, ove odredbe samo stvaraju barijere u radu Institucije koja se bavi održavanjem profesionalnog gorenavedenog ispita.

- Za polaganje ispita iz praktičnog dela stručnog ispita za instruktora vozača, predviđeno je „Najmanje jedno (1) službeno lice iz bilo koje ekipe imenovane od Ministarstva na osnovu ovog člana, da je završilo studije - nivo master iz oblasti drumskog saobraćaja (član 17.3)“. Imamo gore opisani slučaj samo ovde imamo jednog člana manje, uprkos tome što se sada bavimo procenom vožnje što podrazumeva profesionalni rad.
- Za održavanje ispita iz teorijskog dela stručnog ispita za ispitivača upravljanja, predviđeno je da su činovnici „završili studije - nivo bačelor iz oblasti drumskog saobraćaja (član 33. 1.2). Imamo isti slučaj kao na stručnom ispitu za licenciranje instruktora vožnje, uz administrativni nadzor stručnog ispita, stvarajući nepotrebne barijere i opterećenja, tokom trajanja stručnog ispita.
- Za održavanje ispita iz praktičnog dela stručnog ispita za ispitivača upravljanja, predviđeno je „Najmanje jedan (1) službenik iz bilo koje ekipe imenovane od strane Ministarstva na osnovu ovog člana, da ima završene studije - nivo Bačelor iz oblasti drumskog saobraćaja (član 34.3)“. Ova odredba je stvorila opterećenja i barijere za praktični deo gde se bavimo ocenjivanjem vožnje, kandidat je dužan da ima samo jednog (1) službenika koji je završio studije - nivo bačelor iz oblasti saobraćaja. Neodrživo je da su za uspešno polaganje stručnog ispita iz teorijskog dela potrebna dva stručna lica iz oblasti saobraćaja, dok je, kada se bavimo stručnom praktičnom ocenom, potreban samo jedan stručnjak iz oblasti saobraćaja.

Nepotrebne procedure za obnavljanje licence A i B instruktora vožnje (čl. 18 i 19, ekspozice zakona o vozačkim dozvolama). Instruktor vožnje za kategorije A i B mora podneti zahtev Ministarstvu za obnovu licence, da dostavi dokumentaciju, zatim da se podvrgne postupcima procene i stvarajući trošak i gubljenje vremena, budući da se kontinuitetu obučava kandidate za vozača iz praktičnog dela, kao i gubitak vremena i troškova za instituciju koja održava stručne ispite iz ove oblasti, da imenuje radne ekipe od službenika koji ostvaljaju svakodnevne dužnosti, opisane radnim mestom, koji preduzimaju dodatne aktivnosti kao što je bio gore opisani slučaj.

Nepotrebne administrativne procedure za obnavljanje licence za ispitivače upravljanja (član 37). To je isti slučaj kao i za instruktora vozača, gubljenje vremena, trošak za ispitivače koji su u kontinuitetu u procesu evaluacije testiranja praktičnog dela kao i za ustanovu koja održava stručne ispite iz ove oblasti.

b) Kašnjenje u pružanju usluga od strane institucija, subjekata i stručnog osoblja u postupku dobijanja vozačke dozvole

U članu 30 predmetnog zakona postoji nejasnoća u vezi sa stavom 1.2. gde se navodi da je završio studije, najmanje - nivo bačelor iz oblasti saobraćaja". To je predstavljalo probleme kandidatima koji su završili master studije iz oblasti saobraćaja i diplomirali iz drugih oblasti, gde su se suočili sa odugovlačenjem da nastave delatnost u svojoj oblasti.

U odredbama člana 63, 2.7 i 2.8 postoji neusaglašenost odredaba u pogledu najveće dozvoljene mase skupu vozila kategorije CE. U stavu 2. tačke 2. 7 utvrđeno je da vozilu kategorije C najveća dozvoljena masa mora biti najmanje 12.000 kg, dok je u tački 2.8 utvrđeno da skup sredstava (CE) mora imati najveću dozvoljenu masu najmanje 20.000 kg, i u istoj tački se navodi „... Prikolica treba da bude odgovarajuća tako da ukupna masa iznosi najmanje 15.000 kg“, što rezultira da vučno vozilo i prikolica prelazi maksimalno dozvoljenu masu od najmanje 20.000 kg.

Ovaj članak je stvorio zabunu u primeni, usled čega dolazi do kašnjenja u radu subjekata koji se bave obukom kandidata za vozače, u slučaju licenciranja i obnavljanje licence.

U članu 94 građani Republike Kosovo koji žele da preinače svoju vozačku dozvolu u drugoj državi, imaju zakonske prepreke, jer ne mogu zameniti vozačku dozvolu, već samo samo šest (6) meseci pre isteka roka važenja validnost, na primer, Nemačka država prinačuje samo novi model naše vozačke dozvole, koje se izdaju od 2018. godine, ima stanovnika koji poseduju stariji model vozačke dozvole koje važe do 2033. godine. Stoga sa zakonskim odredbama koje su na snazi, Službeno lice ne može promeniti licencu, kojeg je imenovalo Ministarstvo, a koje održava teorijski ispit za vozačku dozvolu, mora da ispunjava sledeće uslove: da on ili članovi njegove uže porodice poslednje tri (3) godine ni na koji način nisu bili angažovani u auto školi (član 27. 1.6). Ova odredba je isključila osobe iz vršenja delatnosti teorijskog ispitivača, jer je većina njih uključena u oblast vozačke dozvole, jer postoji veza između obuke i evaluacije kandidata za vozače.

Odredbama člana 28. stav 1. i 2. definisano je da „Ocenjivanje kandidata za vozače iz praktičnog dela vrši lice licencirano za ispitivača, ovlašćeno odlukom ministra, a određivanje ispitivača vrši se prema kompletnoj listi licenciranih ispitivača, prema redosledu. Imajući u vidu da se radi o procesu ocenjivanja ispita iz praktičnog dela, gde je potreban stručni rad i da je u kontinuitetu, što znači da se ne radi o projektu sa vremenskim ograničenjem, pa stoga angažovanje prema redosledu daje mogućnost da profesionalni ispitivači ovog dela napuste proces testiranja dok ponovo ne dođe na red na njih, što je proizvelo negativan efekat. Isti za vreme neangažovanja u ovom procesu, prinuđeni su da se bave drugim aktivnostima, a ne svojim profesionalnim radom, što može negativno uticati na njihov profesionalni rad u ovoj oblasti.

Za instruktora vožnje može biti licencirano lice koje ispunjava sledeće uslove: „u tri (3) poslednje godine on ili neki drugi član njegove uže porodice nije bio angažovan na bilo kojoj funkciji u auto školi (član 30. tač. 1.7). Ova odredba je stvorila zastoje u radu institucija i stručnog osoblja u postupku dobijanja vozačke dozvole, podvrgavajući ih procedurama

razjašnjenjem ovog pitanja i notarizacije izjava stručnog osoblja, time gubeći vreme i stvaranju društveno-ekonomski uticaj.

Licu koje je učestvovalo u ocenjivanju kandidata za vozače (u svojstvu ispitivača) nije dozvoljeno da osnuje ili radi na bilo kojoj funkciji u auto-školi, godinu (1) dana od poslednjeg dana polaganja ispita (član 124). Ova odredba je proizvela negativan efekat jer lice koje je radilo kao ocenjivač na testiranju kandidata za vozače, mora da čeka godinu dana, a zatim može da se angažuje u oblasti vozačke dozvole, stvarajući tako društveno-ekonomski uticaj zaostatka usluga u postupku dobijanja vozačke dozvole

c)Uklanjanje stručnog osoblja iz procesa dobijanja vozačke dozvole

Uvođenjem zakona o vozačkoj dozvoli retroaktivno, izostavlja se jedan broj stručnjaka iz ove oblasti, iako su prošli svu obuku po važećim normativnim aktima, čak ni stručno iskustvo nije uzeto u obzir kao osnov njihovog delovanja. Isti imaju srednju stručnu spremu, ali nemaju smer kako nalaže ovaj zakon, već samo iz oblasti saobraćaja.

Prema članu 10. stav 1.2. stručni predavač mora imati završene studije iz oblasti saobraćaja, ekvivalentne najmanje 120 ECTS, po Bolonjskom sistemu; što se podrazumeva da drugim smerovima nije omogućen nastavak aktivnosti u ovoj oblasti. Efekti ove odredbe su da je stručno osoblje sa višegodišnjim iskustvom uklonjeno, što je imalo društveno-ekonomski uticaj na ovu kategoriju stručnog osoblja, ostavljajući ih van obavljanja svoje delatnosti.

Za instruktora vožnje može biti licencirano lice koje ispunjava sledeće uslove: „da je završio najmanje studije –nivo Bačelor iz oblasti saobraćaja“ (član 30. stav 1.2). Uvođenjem ove odredbe retroaktivno, rezultiralo je da ispitivači sa drugih smerova nisu u mogućnosti da nastave svoju delatnost u ovoj oblasti, što je isti slučaj kao i za stručne predavače, što je negativno uticalo da ispitivači za upravljanje budu izostavljeni iz procesa ocenjivanja kandidata za vozače, koji su imali višu školsku spremu, ali ne i ostale smerova saobraćaja, iako su pojedini školski predmeti vezani za proces dobijanja vozačke dozvole. Iz gore navedenog, rezultiralo je da ispitivači upravljanja, bez obzira na njihovo iskustvo, budu isključeni iz ovog procesa.

Članom 28. stav 2. propisano je da se određivanje ispitivača vrši prema kompletnoj listi licenciranih ispitivača, prema redosledu. Prema ovoj odredbi, ispitivači upravljanja koji imaju visoku profesionalnost, napuštaće proces ocenjivanja u postupku dobijanja vozačke dozvole da bi sačekali vreme za ponovno aktiviranje, a za to vreme neće obavljati zvanje ispitivača, koje može negativno uticati na profesionalizaciju ispitivača.

d) Nesprovođenje evropskih direktiva, standarda i prakse razvijenih zemalja EU u postupku dobijanja vozačke dozvole

U poređenju sa razvijenim zemljama EU, imamo druge standarde i praksu procesa dobijanja vozačke dozvole, koji su razrađeni u nastavku:

- Nisu sve Evropske direktive uključene u procesu dobijanja vozačke dozvole niti standarda i prakse sa najrazvijenijim zemljama EU;
- Iako ima pomaka u procesu teorijskog testiranja, gde je na neki način već započeto elektronsko testiranje koje će se primenjivati od početka ove godine širom naše zemlje, i dalje predstavljaju teškoće i prepreke različite prirode kao što su tehničko-elektronske;
- Svi akteri koji su uključeni u proces dobijanja vozačke dozvole nisu povezani u jedinstveni sistem – osnovni podaci koji odaju efikasnost njihovog rada;
- Otklanjanje ljudskog faktora u procesu teorijskog ispitivanja nije potpuno, što bi uticalo na poboljšanje kvaliteta u procesu dobijanja vozačke dozvole;
- Praktično ispitivanje, prvi deo na poligonu nije predviđen evropskim direktivama niti se primenjuje u najrazvijenijim zemljama EU,
- Minimalni standardi psihofizičkih sposobnosti kandidata i vozača nisu u potpunosti usklađeni sa evropskim direktivama za vozačke dozvole.
- Procena veština i ponašanja za kategorije B1, B i BE; gde uključuju najmanje dve radnje (član 63 stav 4) koje se sprovode na poligonu (član 63 stav 6), nisu predviđene zakonodavstvom najrazvijenijih zemalja EU i prema evropskim direktivama.
- Ne postoji odredba koja reguliše dodeljivanje modela rada vozila kojima upravljaju osobe sa invaliditetom.

e) Smanjenje bezbednosti na putevima i zagađenja životne sredine

Bezbednost na putevima i zagađenje životne sredine u direktnoj su vezi sa procesom dobijanja vozačke dozvole. Uklanjanje stručnog kadra iz oblasti vozačke dozvole sa višegodišnjim iskustvom, utiče na smanjenje bezbednosti na putevima kao i na zaštitu životne sredine. Proces dobijanja vozačke dozvole nije po evropskim direktivama za vozačke dozvole, niti po standardima i najboljoj praksi razvijenih zemalja EU, što se negativno odrazilo na bezbednost na putevima.

Bezbednost na putevima je jedan od uslova za preinačavanje vozačke dozvole Republik Kosova u vozačku dozvolu druge države, što će sa smanjenjem bezbednosti na putevima uticati na neprinačavanje vozačke dozvole naše zemlje.

Poglavlje 1.3. Zainteresovane strane

Pregled zainteresovanih lica na osnovu definicije problema, prikazani su uzrok, efekti i načini na koji je strana povezana sa ovim uzrokom ili efekta prikazani su na slici 4.

Slika 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Naziv zainteresovane strane	Uzrok-ci sa kojima je povezana strana	Efekat-i sa kojima je povezana strana	Način na koji je strana povezana sa ovim uzrokom (uzrocima) i efektom (efektima)
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture,	Zakonski nedostaci Zakonski nedostaci	Administrativna opterećenja Nedostatak kapaciteta Administrativne barijere	Direktan

relevantna odeljenja			
Odeljenje za vozila	Zakonski nedostaci	Administrativna opterećenja/ barijere	Direktan
Odeljenje za vozačke dozvole	Zakonski nedostaci	Nedostatak kapaciteta	Direktan
Civilno društvo	Nizak nivo kvaliteta i bezbednost na putevima	Barijere	Indirektan
Udruženje autoškola	Nedostatak javnih dobara	Administrativna opterećenja/ barijere	Direktan
Stručnjaci u oblasti vozačke dozvole	Nedostatak javnih dobara	Administrativne barijere	Direktan
Kandidati za vozačku dozvolu	Zakonski nedostaci	Administrativna opterećenja	Direktan

Poglavlje 1.4. Sprovođenje pravnih tekovina EU-a

Prema Evropskoj direktivi 2006/126/EC za vozačke dozvole, definisane su:

- Procedure za izdavanje i zamenu vozačke dozvole, preventivne mere protiv eventualne zloupotrebe kao i format vozačke dozvole (poglavlje VIII Zakona br. 05/L-064 o vozačkoj dozvoli),
- Minimalni uslovi za teorijski ispit odgovarajućih kategorija (član 62 Zakona br. 05/L-064 o vozačkoj dozvoli),
- Minimalni uslovi za praktični ispit za vozila (član 63. stav 2. i 3. Zakona br. 05/L-064 o vozačkoj dozvoli)
- Procena veština i ponašanja za relevantne kategorije (član 63 stav 3 Zakona br. 05/L-064 o vozačkoj dozvoli)
- Minimalni standardi psihofizičkih sposobnosti, neophodnih za upravljanje vozilom (član 77),
- Minimalni standardi za lica koja obavljaju praktični deo vozačkog ispita (član 28-31 Zakona br. 05/L-064 o vozačkoj dozvoli).

Iz gore navedenog, naše zakonodavstvo uključuje kriterijume i standarde koji su uključeni u Evropskoj direktivi o vozačkim dozvolama, ali od stupanja na snagu Zakona o dozvolama postoje dopune i izmene ove direktive koje nisu uključene u naše zakonodavstvo koje uređuje oblast vozačke dozvole.

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Evropska direktiva ne postavlja standarde za subjekte koji obučavaju kandidate za vozače, niti za stručnog predavača koji održava teorijski deo ispita, jer postoje različiti modeli za obuku kandidata za vozače, ali je to u nadležnosti svake zemlje članice EU.

Evropska direktiva ne predviđa poligon, ali se posebne akcije za relevantne kategorije u većini razvijenih zemalja EU sprovode na javnim putevima.

Što se tiče ispitivača koji održavaju teorijski ispit, standardi nisu definisani Evropskom direktivom za vozačku dozvolu, tako da svaka zemlja EU određuje način održavanja ispita iz teorijskog dela.

Minimalni standardi za vozače definisani su prema gore pomenutoj direktivi, koji su uključeni. Nije predviđena obnova dozvole, već održavanje nivoa kvaliteta i periodična stručna obuka za ispitivača upravljanja, kao što je to definisano našim zakonodavstvom u oblasti vozačke dozvole.

Poglavlje 2: Ciljevi

Ovaj koncept dokument ima četiri cilja:

- Otklanjanje barijera i birokratskih administrativnih opterećenja institucija i subjekata uključenih u proces dobijanja vozačkih dozvola.
- Vraćanje stručnog okvira u postupku dobijanja vozačke dozvole.
- Otklanjanje neusaglašenosti članova i zakona koji se odnose na oblast vozačke dozvole.
- Unapređenje kvaliteta procesa dobijanja vozačke dozvole na osnovu najviših standarda i prakse u zemljama EU i uključivanje evropskih direktiva

Slika 5: Relevantni ciljevi Vlade

Relevantni cilj	3.4.3. Izrada Nacrta zakona o vozačkoj dozvoli
Strateški ciljevi	Poboljšanje institucionalnog i sektorskog učinka sa fokusom na bezbednost puteva, železnica i vazdušnog saobraćaja
Specifični cilj	Prema ovom Koncept dokumentu
Cilj politike - Osnaživanje oblasti vozačke dozvole	Prema ovom Koncept dokumentu

Poglavlje 3: Opcije

Poređenje sa drugim zemljama

Tokom izrade ovog koncept dokumenta istraženi su i ispitani pravni okviri i politike koje regulišu oblast vozačkih dozvola u zemljama regiona: Albaniji, Crnoj Gori, Makedoniji, razvijenim zapadnim zemljama Nemačkoj, Švedskoj i Švajcarskoj.

ALBANIJA

Oblast vozačke dozvole regulisana je „Zakonikom o putevima Republike Albanije“ što znači da u ovoj oblasti ne postoji poseban zakon. Ovim kodeksom i podzakonskim aktima definisani su postupci za dobijanje vozačke dozvole, a među najvažnijim koji će služiti ovom konceptu su:

- Obuka kandidata se vrši u licenciranim auto-školama na osnovu zakona „O licencama, ovlašćenjima i dozvolama u Republici Albaniji“ i drugim normativnim aktima. Nisu predviđene procedure za obnavljanje licence.

Nastavnik teorije koji je i tehnički direktor auto škole; mora biti diplomirani inženjer mašinstva (mašinski profil) i opremljen dokazom o stručnoj osposobljenosti;

- Instruktor prakse mora imati najmanje srednju stručnu spremu, dokaz o stručnoj osposobljenosti za vozačku dozvolu.
- Teorijski ispit se odvija u DRSHTRR, gde auto škola ima adresu, osim ako nije drugačije naznačeno.
- Teorijski ispit se izvodi pomoću audio komunikacionog uređaja za osobe koje imaju ograničenja u čitanju pisanog jezika.
- Praktični ispit, prvi deo se izvodi na poligonu, drugi deo na javnim putevima.
- Ispit se polaže pred komisijom od tri člana koji ispunjavaju uslove utvrđene važećim zakonima.

CRNA GORA

Zakonski okvir koji reguliše oblast vozačke dozvole predviđen je Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona, između ostalog predviđa:

- Kandidati se obučavaju u licenciranim auto-školama i nije predviđeno obnavljanje dozvole.
- Teorijski zakonodavac realizuje predmet iz pravila saobraćaja i bezbednosti – teorijski deo.
- Instruktor vožnje mora imati najmanje srednju stručnu spremu.
- Troškove obuke kandidata za vozače prema odredbama i uverenju izdatom za obuku iz prve pomoći snosi kandidat koji se obučava.
- Cena predmeta prve pomoći mora biti razumna, koja se zasniva na troškovima za: stručno osoblje, radne prostorije, opremu za realizaciju programa i izdavanje uverenja o osposobljenosti za pružanje prve pomoći.
- Teorijski ispit se sprovodi elektronski.
- Praktični ispit, prvi deo se izvodi na poligonu, drugi deo na javnim putevima.
- Ispit se polaže pred komisijom od tri člana koji ispunjavaju definisane uslove:

- a) dva ovlašćena ispitivača (VIII stepen stručne spreme), od kojih je jedan predstavnik organa državne uprave nadležnog za poslove obrazovanja, a drugi predstavnik nadležnog organa; i
 - b) predstavnik auto-škole koji mora imati vozačku dozvolu instruktora za sve kategorije vozila za koje auto-škola ima dozvolu, star najmanje 23 godine i kome nisu izrečene zaštitne mere zabrane upravljanja vozilom u poslednje dve godine.
- Licenca za ovlašćenog ispitivača izdaje se na period od pet godina.
 - Predavač teorije, vozač instruktor i članovi ispitnih komisija dužni su da pohađaju seminare stručnog usavršavanja kako bi mogli da nastave delatnost u svojoj oblasti.

REPUBLIKA SEVERNA MAKEDONIJA

Zakonski okvir koji reguliše oblast vozačke dozvole predviđen je Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona, između ostalog predviđa:

- Obuka kandidata se odvija u licenciranim auto-školama i ne postoji odredba za produženje kvalifikacije.
- Teorijski zakonodavac realizuje predmet iz pravila saobraćaja i bezbednosti – teorijski deo. Predavač mora imati VI stepen stručne spreme – studijski program drumskog saobraćaja ili studijski program pravnih nauka i najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti bezbednosti saobraćaja.
- Vozač instruktor mora imati najmanje srednju stručnu spremu IV.
- Teorijski ispit se sprovodi elektronski.
- Praktični ispit, prvi deo se izvodi na poligonu, drugi deo na javnim putevima.
- Ispit se polaže pred komisijom od tri člana koji ispunjavaju definisane uslove:
 - a) da poseduju licencu ispitivača iz teorijskog dela;
 - b) da poseduje licencu ispitivača iz praktičnog dela i
 - c) da imaju najmanje tri godine radnog iskustva na obuci ili ispitu kandidata za vozače, ili radno iskustvo na poslovima kontrolora ili rukovodioca test centra. Licenca za ovlašćenog ispitivača izdaje se na period od pet godina.
- Predavač teorije, instruktor vožnje i članovi ispitnih komisija dužni su da pohađaju seminare stručnog usavršavanja kako bi mogli da nastave delatnost u svojoj oblasti delovanja.

Ispitivač iz teorijskog dela može biti lice koje, pored drugih uslova, mora imati završeno visoko obrazovanje.

Ispitivač iz praktičnog dela može biti lice koje ispunjava ove posebne uslove:

- da najmanje ima završenu srednju školu;
- ima prebivalište u Republici Severnoj Makedoniji;

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

- poseduje opšte psihofizičke zdravstvene sposobnosti, što dokazuje odgovarajućim lekarskim uverenjem;
- da je zaposlen u ispitnom centru sa punim ili neodređenim radnim vremenom;
- poseduje vozačku dozvolu instruktora iz kategorija za koje ispitni centar ocenjuje kandidate za vozače;
- da poseduje licencu ispitivača iz praktičnog dela i
- da ima najmanje tri godine radnog iskustva na obuci ili testiranju kandidata za vozače.

Kontrolor može biti lice koje ispunjava sledeće uslove:

- da ima završeno visoko obrazovanje;
- ima prebivalište u Republici Severnoj Makedoniji;
- poseduje opšte psihofizičke zdravstvene sposobnosti, što se dokazuje odgovarajućim lekarskim uverenjem;
- da je zaposlen u ispitnom centru sa punim ili neodređenim radnim vremenom;
- da poseduje vozačku dozvolu;
- licencu kontrolora i
- da ima najmanje tri godine radnog iskustva na obuci ili ispitivanju kandidata za vozače, ili radno iskustvo na poslovima kontrolora ili rukovodioca test centra.

Kandidati za rad kao predavači i instruktori vožnje u auto-školi, kontrolori, ispitivači iz teorijskog dela i ispitivača iz praktičnog dela u ispitnom centru, moraju položiti stručni ispit osposobljenosti za rad.

Rezime: U državama regiona, oblast vozačke dozvole je regulisana Zakonom o drumskom saobraćaju, odnosno Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima. Kandidati se obučavaju u licenciranim auto-školama. Obuku iz teorijskog dela sprovodi ovlašćeni zakonodavac, dok se praktični deo izvodi pod nadzorom instruktora vozača. Ispit iz teorijskog dela sprovodi se putem elektronskog sistema. Praktični deo se izvodi na poligonu, dok je drugi deo na javnim putevima. Ispit sprovodi tročlana komisija pri čemu je jedan od članova predstavnik auto škole. Za nastavak profesije stručnog osoblja, službenici za sprovođenje zakona, instruktori vozača, ispitivači i inspektori moraju pohađati seminare ili obuku.

NEMAČKA

Oblast vozačke dozvole predviđena je zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast vozačke dozvole. Obuka kandidata se vrši u auto-školi koju ovlasti nadležni organ.

Da bi osnovalo auto-školu, lice mora da ispunjava sledeće uslove:

- mora imati najmanje 25 godina i
- najmanje dve godine profesionalnog iskustva (obično kao zaposleni instruktor vožnje);
- službenu dozvolu za osnivanje auto škole;
- vozila za obuku;
- kancelariju i učionicu;
- nastavni materijal;

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

- nema zakonskih prepreka za obavljanje ove delatnosti.

Radni prostori se takođe mogu iznajmiti.

Instruktor vozača

Po zakonu, vozačku dozvolu može dobiti svako ko ima psihofizičke i pedagoške sposobnosti i lično je pouzdan.

Provera psihofizičkih sposobnosti konstatuje se lekarskim uverenjem.

Kandidat mora imati stručno-pedagoške sposobnosti da uspešno polaže propisane ispite za instruktora vožnje i postane instruktor vožnje.

Uslovi za obuku vozača instruktora su:

- vozačku dozvolu B kategorije najmanje tri godine,
- lekarsko uverenje,
- minimalna starost od 21 godine,
- najmanje tri godine vozačkog iskustva sa vozačkom dozvolom "B" kategorije,
- lične sposobnosti (dokazuje se odgovarajućim sertifikatom),
- postojeće diplome o završenoj školi,
- diplomu srednje škole ili stručne spreme, i
- vozačku dozvolu za odgovarajuću kategoriju.

Da bi dobio vozačku dozvolu instruktora, mora proći obuku u školi za instruktore vozača i položi teorijski i praktični ispit.

Teorijski kurs, koji traje oko pet meseci, mora da završi otprilike 1000 nastavnih časova, od čega je 540 časova posvećeno samo pedagogiji. Za teorijski deo predviđeno je oko pet meseci. Prvo se izvodi teorijska obuka, zatim praktična.

U okviru praktične nastave budući instruktori vožnje moraju da obave petomesečnu praksu u auto-školi.

Pravilnik o instruktoru vožnje nije sadržavao propis o ponovnom izdavanju dozvole instruktora vožnje, nakon ponovnog izdavanja vozačke dozvole.

Ispitivač

Osoba koja će postati ispitivač za vožnju mora ispuniti sledeće uslove:

- da ima najmanje tri godine vozačku dozvolu,
- najmanje 23 godine starosti,
- profesionalna kvalifikacija trećeg nivoa (kvalifikacija osnovne obuke u skladu sa 85/368/EEC),
- diplomu inženjera sa univerziteta, tehničke škole ili stručne akademije i najmanje 18 meseci relevantnog praktičnog, profesionalnog iskustva.

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Ispitivač ne može istovremeno da radi kao instruktor vožnje u auto-školi dok obavlja zvanje ispitivača.

Ispitivač može postati i inženjer vozila, mašinski inženjer ili inženjer elektrotehnike sa diplomom, fakultetskom diplomom ili masterom. Rad u automobilskom sektoru je od pomoći, ali nije obavezan.

Za dobijanje vozačke dozvole potrebno je položiti teorijski i praktični ispit. Uslovi za oba ispita zavise od kategorije za koju će se dobiti vozačka dozvola.

Za svaku kategoriju vozačke dozvole obavezno je 12 časova „osnovnog programa“ teorijskog učenja. Praktična obuka je dozvoljena ako niste pratili sve teorijske lekcije.

ŠVEDSKA

Oblast vozačke dozvole je regulisana zakonom i podzakonskim aktima u kojima su definisani postupci i aktivnosti za dobijanje vozačke dozvole.

Auto škole mogu raditi samo uz dozvolu Švedske transportne agencije.

Uslovi za dobijanje dozvole za rad auto škole su:

- rukovodilac auto škole,
- najmanje jedan predavač na svakom mestu gde se nastava održava,
- jedan ili više instruktora vožnje.

Prijavi mora biti priložena:

- potvrda da podnosilac nije proglašen u stečaju, ako je podnosilac prijave fizičko lice, ili
- potvrda o registraciji iz švedske kancelarije za registraciju kompanija, ako je podnosilac zahteva pravno lice.

Dokaz ne može biti stariji od tri meseca.

Svako ko želi da radi kao nastavnik saobraćaja mora da se prijavi za odobrenje Švedske transportne agencije. Da bi dobili odobrenje u prijavi, potrebno je, između ostalog, da poseduje vozačku dozvolu, da imaju završenu obuku za instruktora saobraćaja, a zatim da polože test veštine Švedske transportne agencije.

Obuka traje 1,5 godine i odvija se sa punim radnim vremenom (ne na daljinu) 15 nedelja, LIA kao nastavnik saobraćaja.

Nastavnik saobraćaja predaje kandidatima koji će dobiti vozačku dozvolu: za motocikl, automobil, autobus, prikolicu ili kamion. Obuka je teorijska i praktična, gde se teorijski deo često odvija u grupi. Nastavnik podučava kandidate o saobraćajnim pravilima, saobraćajnoj svesti i saobraćajnom okruženju.

Ranije je uslov bio najmanje 18 sati vožnje, sada je broj sati smanjen na deset. Časovi obavezne teorije su smanjeni sa 19 na 4.

Ispit se odnosi na proveru znanja („teorija“) i vozački ispit iz obuke za vozačku dozvolu. Kandidat može polagati ispit u Švedskoj saobraćajnoj upravi.

Provera znanja se obično sprovodi na računaru i sastoji se od 70 pitanja, od kojih se 65 boduje, na koja se odgovara u roku od 50 minuta. Za prolaz su potrebna 52 tačna odgovora. 5 pitanja bez poena su nasumično postavljena u testu i trebaju ih testirati sami kandidati, da li su postavljena na pravi način, da se ne mogu pogrešno protumačiti.

Pored opšteg testa, postoje i produženi testovi znanja u trajanju od 75, odnosno 90 minuta, gde je 90-minutni test usmeni. Ovi prošireni testovi su samo za one sa poteškoćama u čitanju i pisanju. Nadležni organ odlučuje, na osnovu dokumentacije koju podnosioc zahteva šalje Švedskoj saobraćajnoj upravi, kojem testu da ga podvrgne. Dokumentacija od lekara ili drugog ovlašćenog lica može biti najviše dve godine.

Tokom polaganja vozačkog ispita, kandidata ispituje inspektor jedne od kancelarija za polaganje vozačkog ispita Švedske saobraćajne uprave. Test traje ukupno oko 45 minuta. Počinje sigurnosnom proverom. Vožnja kandidata se zatim testira u gradskom i seoskom drumskom saobraćaju, gde se podnosioc zahteva testira u nekoliko nasumično odabranih trenutaka u saobraćaju. Vožnja traje najmanje 25 minuta. Kandidat mora da završi i da bude odobren za kurseve obuke opasnosti 1 i 2 (proklizavanje) pre nego što polaže test u Švedskoj saobraćajnoj upravi.

Inspektori nemaju utvrđenu kvotu koliko ih mora pasti svakog dana ili nedelje.

ŠVAJCARSKA

Teorijski testovi u svim kategorijama rade se na tablet računaru. Osnovni teorijski test sadrži 50 pitanja. Postoje tri opcije odgovora za svako pitanje. Jedan ili dva od ovih odgovora mogu biti tačna. Za kategorije A1, A, B i B1 (50 pitanja), kategorije F i G (40 pitanja) i u kategoriji M (30 pitanja) neki odgovori mogu biti tačni. Ispit je položen ako ne prelazi maksimalan broj poena grešaka u zavisnosti od kategorije.

Praktični vozački ispit podrazumeva vožnju u saobraćaju uz uključeno vozilo, prilagođavanje uslovima na putu, saobraćaju i vidljivosti i posebnostima vozila i tereta.

Za osnivanje auto škole potrebno je ispuniti nekoliko uslova:

- Posedovanje dozvole instruktora vožnje.
- 2 godine profesionalnog iskustva kao instruktor vožnje (puno radno vreme)
- Uspešan završetak dalje obuke iz oblasti poslovne administracije auto-škola u trajanju od najmanje 70 časova, od po 45 minuta,
- Svakoj je potrebna zvanična dozvola auto-škole.

Uslovi za modul obuke B (instruktor vozača).

- Srednji nivo II ili uporediva kvalifikacija,
- Razumevanje jezika na srednjoškolskom nivou, II stepen (najmanje nivo B2)
- Stručni ispit,
- Posedovanje vozačke dozvole B kategorije najmanje 3 godine

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

- Ovlašćenje za profesionalni prevoz putnika (BPT, šifra 121)
- Dve godine profesionalnog iskustva.

Intenzivni kurs se odvija tokom nedelje i traje ukupno 12 meseci uključujući i stručni ispit. Ekstrastručni kursevi se održavaju subotom, obuka traje ukupno 23 meseca.

Rezime: U razvijenim zemljama EU i u Švajcarskoj, kriterijumi su veoma liberalni za otvaranje autoškole, nema potrebe da imate dva instruktora vožnje, radni prostor poligona nije uslov za dobijanje dozvole osnivanja auto škole. Teorijski ispit se održava elektronski, dok se ispit iz praktičnog dela izvodi samo na javnim putevima, što znači da se ne izvodi na poligonu, kao što je to slučaj u regionalnim državama. Ispit iz praktičnog dela polaže se pred ispitivačem vožnje, dok se u državama regiona polaže pred komisijom od tri člana.

Predavač, instruktor vožnje i ispitivač ispita moraju pratiti seminare/obuke za nastavak aktivnosti u svom delokrugu.

Radna grupa za izradu Koncept dokumenta u oblasti vozačke dozvole je razmatrala tri opcije koje su navedene u nastavku kako bi se postigli ciljevi, predviđeni u Poglavlju 2.

Prva opcija je *status quo* opcija, odnosno opcija bez promena.

Druga opcija je opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja važećeg zakonskog okvira.

Treća opcija je Novi zakon u procesu dobijanja vozačke dozvole.

Poglavlje 3.1: Opcija bez promena

Ostanak u postojećem stanju utiče na stagnaciju/teškoće u procesu dobijanja vozačke dozvole:

- institucije koje se bave licenciranjem i polaganjem ispita iz oblasti vozačkih dozvola suočavaju se sa birokratskim procedurama, formiranjem komisija za obnavljanje dozvola subjektima koji se bave obukom kandidata za vozače i održavanjem ispita za obnovu dozvole, gubeći nepotrebno vreme i troškove.
- subjekti koji se bave obukom kandidata nastaviće sa nepotrebним administrativnim i birokratskim opterećenjima u slučaju obnove licence, stvarajući nepotrebne troškove i gubitak vremena, za zahtev obnove licence, čekajući da komisija proverí uslove za obnovu licence, bezpotrebno jer su u kontinuitetu podvrgnuti kontroli od strane inspektorata za autoškole u okviru Ministarstva. Zahtev za licencu autoškole ili njeno proširenje, promena prostornih uslova, stručni okvir, odnosno alata za rad samo u odeljku autoškola sa sedištem u Prištini i dalje ostaju na teretu autoškola zbog centralizovane birokratije, koja vam ne omogućava da lako i brzo izvršite usluge autoškole.
- Zatim administrativna opterećenja za radni prostor osoblju subjekata radi osposobljavanja kandidata za vozače, nastaviće sa stvaranjem nepotrebniñ troškova bez uticaja na podizanje kvaliteta u oblasti njihovog delovanja.
- Profesionalni administrativni rukovodilac i dalje ostaje na teret subjektima, jer se stručni rukovodilac bavi svakodnevnim administrativnim poslovima koji stvaraju troškove subjektima bez uticaja na proces obuke kandidata za vozače. Angažovanje instruktora

vožnje za svaku dodatnu kategoriju dodatno stvara nepotrebne troškove, jer neke kategorije nisu isplative zbog malog broja kandidata za vozače, posebno kada su u pitanju kategorije priključnih vozila.

- Ostajući u postojećem stanju, stručni kadar je dodatno izostavljen iz procesa dobijanja vozačke dozvole, što ima socio-ekonomski uticaj, kao rezultat retroaktivnog uvođenja zakona o vozačkim dozvolama, koji predviđa da samo lica sa saobraćajnom školskom spremom mogu nastaviti rad u oblasti vozačke dozvole, isključujući druga lica sa visokom stručnom spremom iz drugih smerova, bez obzira na višegodišnje iskustvo u ovoj oblasti.
- Stručni kadar koji ima školsku spremu iz oblasti saobraćaja, koji svoju delatnost obavlja u oblasti vozačke dozvole, suočiće se sa birokratskim procedurama u slučaju obnove dozvole, bez obzira da li će nastaviti rad na terenu. Zbog birokratske centralizacije, stariji moraju da se prijave samo u Odeljenje auto-škola sa sedištem u Prištini, putujući stotinama kilometara samo da bi polagali ispit, da bi opet dobili dozvolu.
- Kontradiktorne i nejasne zakonske odredbe kontinuirano predstavljaju probleme u oblasti vozačke dozvole, koje bi ostale u postojećem stanju. Odredba koja se odnosi na prikolicu i dalje predstavlja zabunu u primeni kako postupati u vezi sa predmetom.
- Ostaće i dalje nejasano, u pogledu uslova licenciranja stručnog kadra u oblasti dozvole i načina angažovanja ispitivača vozačke dozvole, koji su u suprotnosti sa drugim zakonima koji se odnose na oblast vozačke dozvole.
- Odredbom o najvećem dozvoljenom iznosu za zajednicu CE alata, za subjekte koji se bave obukom kandidata za vozačke, nastaviće se postojeće stanje, suočavanje sa problemom licenciranja i obnovom licence, nepotrebni gubljenjem vremena i troškovima čekajući komisije ministarstva da ocenjuju i odlučuju o predmetnom slučaju.
- Ostankom u postojećem stanju, naši građani će se i dalje suočavati sa problemima u vezi sa preinačenjem vozačke dozvole naše zemlje u vozačku dozvolu druge zemlje, jer se za konverziju naše vozačke dozvole prihvata samo novi model, tj. imamo slučaj sa Nemačkom, dok se promena vozačkih dozvola ne dozvoli ranije od šest meseci pre isteka njihovog važenja.
- Zastarele i neprimenljive odredbe samo stvaraju nepotrebna opterećenja i troškove u postupku dobijanja vozačke dozvole, jer sa funkcionisanjem digitalizacije ne moraju da ostanu važeće.
- Neuključivanje standarda i najbolje prakse najrazvijenijih zemalja EU i zapadnih zemalja i neuključivanje evropskih direktiva nastaviće sa stagnacijom kvaliteta u oblasti vozačke dozvole.

Radna grupa je, nakon razmatranja i analize, ocenila da će kroz ovu opciju ostati isti problemi sa kojima se do sada suočavamo.

Poglavlje 3,2: Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenje

Situacija je nešto povoljnija od prve opcije, sa izuzetkom nekih odredbi koje se mogu regulisati podzakonskim aktima, a koje su predstavljene u nastavku:

- Podnošenje zahteva za izdavanje dozvole i obnavljanje dozvole auto-škole za odgovarajuće kategorije, promena radnog prostora, stručnog kadra, alata za rad može se izvršiti putem onlajn sistema ili podnošenjem zahteva Regionalnim jedinicama za vozačke dozvole koje funkcionišu u okviru Ministarstva, to znači eliminisanje centralizovanih birokratskih procedura. Zahtev za obnavljanje dozvole stvara kašnjenje, gubitak vremena i troškove čekanja na auto-školu i opremu sa licencom, kojoj nije dozvoljeno obavljanje delatnosti tokom tog vremena.
- Provera znanja instruktora vozača, iako je to regulisano podzakonskim aktima kroz seminare prikupljanjem bodova, zbog administrativne procedure predstavljaju poteškoće u implementaciji. Međutim, procedure za podnošenje zahteva za obnavljanje dozvole se ne mogu eliminisati, kao što je predviđeno u primarnom zakonu u oblasti vozačke dozvole, i to stvara kašnjenja, gubljenje vremena i troškova dok se čeka da se instruktori osposobe za dozvolu, za koje vreme im nije dozvoljeno da obavljaju aktivnosti. Podnošenje zahteva za ispit instruktora vožnje može se obaviti putem onlajn sistema ili podnošenjem ispitnog zahteva preko Regionalnih jedinica za vozačke dozvole koje funkcionišu u okviru Ministarstva, fizičko ili elektronsko upućivanje dokumentacije u RJVD znači eliminisanje centralizovanih birokratskih procedura.
- Provera znanja profesionalnih predavača može se regulisati podzakonskim aktima kroz prikupljanje bodova sa seminara, isti slučaj kao i za instruktora vožnje. Međutim, ne mogu se eliminisati procedure za podnošenje zahteva za produženje dozvole predavača jer je to predviđeno primarnim zakonom u oblasti vozačke dozvole, što stvara kašnjenja, gubljenje vremena i troškova u čekanju da predavač položi stručni ispit za obnavljanje licence, zatim čekanje dok dobiju dozvolu, a za to vreme im nije dozvoljeno da obavljaju svoju delatnost. stručni ispit predavača može se obaviti putem onlajn sistema ili podnošenjem zahteva ispitnog zahteva preko regionalnih jedinica za vozačke dozvole koje funkcionišu u okviru Ministarstva, što znači eliminisanje centralizovanih birokratskih procedura. Ministarstvo će biti oslobođeno imenovanjem komisija za polaganje stručnih ispita za obnovu licence stručnog predavača.
- Provera znanja ispitivača koji polažu teorijski i vozački ispit, može se regulisati podzakonskim aktima kroz prikupljanje bodova putem seminara, isti je slučaj i sa instruktorima vožnje. Međutim, procedure za podnošenje zahteva za obnavljanje dozvole ispitivača ne mogu se eliminisati jer je to predviđeno primarnim zakonom u oblasti vozačke dozvole, što stvara kašnjenja, gubljenje vremena i troškova dok se čeka da ispitanici polože stručni ispit radi obnavljanje licence, zatim njihov prijem dok ne budu opremljeni licencom, dok za to vreme im nije dozvoljeno da obavljaju delatnost u svom delokrugu. Podnošenje zahteva za profesionalne predavače može se obaviti putem onlajn sistema ili podnošenjem ispitnog zahteva u regionalnim jedinicama za vozačke dozvole, koje funkcionišu u okviru

Ministarstva, bez potrebe da ispitanici dolaze u Ministarstvo-Prištinu radi podnošenja ispitnog zahteva ili dobijanja licenci, to bi rezultiralo eliminacijom centralizovanih birokratskih procedura.

Poglavlje 3.3: Treća opcija

Opcija 3: Promena postojećeg pristupa implementaciji

Otklanjanje problema koji su identifikovani u oblasti vozačke dozvole biće moguće samo ukoliko se izmeni i dopuni Zakon br. 05/L-064 o vozačkoj dozvoli i donesu podzakonski akti na osnovu ovog zakona, koji regulišu oblast vozačke dozvole, hronološki je predstavljena treća opcija sa sledećim predlozima

- Prijava za licenciranje auto-škole, za promenu uslova licenciranja, vršiće se putem onlajn sistema, dok će fizička ili elektronska kopija ostati u PSU u okviru Ministarstva.
- U pogledu uslova licenciranja auto-škole neće biti predviđene radne površine-poligon, stručni štab će imati samo jednog instruktora vožnje za sve ostale kategorije. Treći automobil može biti pod ugovorom. Prijava će se vršiti putem onlajn sistema, a dokumentacija za licenciranje ili promenu uslova licenciranja auto-škola u fizičkim kopijama ostaće u PUPS u okviru Ministarstva gde je i sedište auto-škole.
- Za stručne rukovodioce u auto-školi predviđeno je uklanjanje uslova licenciranje subjekata koji osposobljavaju kandidate za vozače.
- Nije predviđeno obnavljanje dozvole za auto-školu.
- Što se tiče školske pripreme stručnog instruktora u auto-školi, pored studija iz oblasti saobraćaja biće obezbeđeni i drugi predmeti iz oblasti koji su u vezi sa procesom dobijanja vozačke dozvole, kao i povratak svih profesionalnih instruktora koji imaju licencu, što će omogućiti nastavak obavljanja svoje delatnosti.
- Za profesionalnog predavača u auto-školi nije predviđeno produženje licence, već je nastavak profesije uslovljen pohađanjem seminara, dok će produženje licence biti omogućeno samo za profesionalne predavače koji nisu aktivni u procesu svoje delatnosti.
- Institucije koje se bave vrednovanjem kandidata na stručnim ispitima za vozače instruktore, imenovana službena lica neće biti uslovljena školskom spremom samo iz jedne oblasti, a ova materija regulisaće se podzakonskim aktima u zavisnosti od njihovog stručne sprema,
- Nije predviđeno obnavljanje dozvole za instruktore vožnje, ali je nastavak njihove profesije uslovljen pohađanjem seminara, dok će produženje dozvole biti predviđeno samo za instruktore vožnje koji nisu aktivni u procesu svoje delatnosti.

- Osnovna obuka za vozače instruktore za kategoriju "A" biće obezbeđena kao kursevi za kategoriju "B".
- Ukloniće se barijere i uslovi u vezi sa licenciranjem ocenjivača ispita za vozačku dozvolu, iz dva dela ispita, i otklonjene nejasnoće u vezi sa predmetnom materijom.
- Što se tiče angažovanja ocenjivača ispita, biće usklađeno sa zvaničnim javnim zakonom da se radi o procesu koji je u toku i njihovo imenovanje neće biti vršeno po redosledu liste, već na osnovu kvaliteta njihovog rada.
- Uslovi za licenciranje ocenjivača iz praktičnog dela, pored studija iz oblasti saobraćaja, biće predviđeni i iz drugih oblasti koje se odnose na proces sticanja vozačke dozvole, kao i povratak svih ocenjivača sa praktičnog dela ispita koji imaju licencu, što će im omogućiti da nastave svoju delatnost u ovoj oblasti.
- Ocenjivačima praktičnog dela ispita neće biti produžene licence, već je nastavak njihove profesije uslovljen pohađanjem seminara, dok će produženje licence biti omogućeno samo ocenjivačima iz praktičnog dela koji nisu aktivni u procesu svoje delatnosti.
- Otklanjanje barijera i uslova za licenciranje ocenjivača praktičnih ispita, dok se u slučaju zapošljavanja mogu pojaviti posebni uslovi koji će sprečiti eventualni sukob predviđen zakonom za javne funkcionere.
- Pokretanje dodatnih kategorija biće moguće samo za ocenjivače praktičnog dela ispita koji imaju „B“ kategoriju bez uvrštavanja „A“ kategorije.
- Institucije koje se bave vrednovanjem kandidata na stručnim ispitima u pogledu ocenjivača ispita iz praktičnog dela, imenovana službena lica neće biti uslovljena školskom spremom samo iz jedne oblasti, a ova materija regulisaće se podzakonskim aktima u zavisnosti od njihovog profesionalnog delovanja.
- Najava registracije kandidata za vozače u Ministarstvu biće uklonjena, budući da digitalizacija sistema nema uticaja na obavljanje poslova subjekta koji se bavi osposobljavanjem kandidata za vozače.
- Cena za čas iz predmeta „Prva pomoć“ i za polaganje ispita iz ovog predmeta biće utvrđena pravnim aktom.
- Kriterijum licenciranja za kategoriju CE priloga u najvećoj dozvoljenoj meri biće u skladu sa Evropskom direktivom za vozačke dozvole.
- Licenciranje auto-škole vrši se i sa automatskim menjačem i dodatnim časovima sa automatskim menjačem.
-
- Procena veština i ponašanja na poligonu biće obezbeđena samo za dodatne kategorije, uključujući kategoriju "A" i potkategorije ove kategorije.

- Vozač koji ima kategoriju „A“, i to A1 i A2, ima pravo da upravlja vozilima kategorije „AM“.
- Vozač može da podnese zahtev za produženje vozačke dozvole bez obzira na prestanak važenja vozačke dozvole, ukoliko je predviđena konverzija naše vozačke dozvole u vozačku dozvolu druge države.
- Odredba koja se odnosi na ograničenje obavljanja delatnosti stručnog osoblja u oblasti vozačke dozvole biće izbrisana.
- Nadležnosti inspektora auto-škola biće usklađene sa zakonom o inspektoratima.
- Ukidanje odredbi koje se odnose na sastavljanje testova, fizički i drugih pitanja u vezi sa istima,
- Stvaranje pravnog okvira za uključivanje standarda i najboljih praksi razvijenih zemalja EU kao i za transpoziciju evropskih direktiva u oblasti vozačke dozvole.
- Standardi će biti uključeni za: licenciranje auto-škola, radni prostor, stručni okvir u auto-školi, za stručne predavače, instruktore vožnje, psihofizičke veštine za upravljanje vozilom, standardi za ispitivača vožnje, te uslove za izdavanje i zamenu vozačke dozvole.

Za sprovođenje odredaba treće opcije biće doneti podzakonski akti kojima će se definisati procedure i druga srodna pitanja iz oblasti vozačke dozvole.

Ostanak u postojećem stanju, što znači prva opcija, negativno utiče na osnovna ljudska prava. U opciji 2 situacija se ne može popraviti, jer primarno zakonodavstvo u oblasti vozačke dozvole ne dozvoljava intervencije za poboljšanje postojećeg stanja, sa izuzetkom olakšavanja procedura i provere znanja stručnog osoblja iz oblasti vozačke dozvole. Osnovno pravo se ostvaruje samo opcijom 3, unošenjem izmena da stručnjaci iz oblasti vozačke dozvole i dalje razvijaju svoju delatnost kao jedan od osnovnih uslova zapošljavanja.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja

Tabela br.6 predstavlja najvažnije uticaje koji su identifikovani.

Slika 6: Najznačajniji identifikovani uticaji po kategoriji uticaja

Kategorije uticaja	Relevantni identifikovani uticaji
Ekonomski uticaji	Sve tri opcije će imati ekonomski uticaj, uglavnom na troškove subjekata koji se bave obukom kandidata za vozače.
Društveni uticaji	Sve tri opcije će imati društveni uticaj, posebno na stručne kadrove uključene u proces dobijanja vozačke dozvole.
Uticaji na životnu	Sve tri opcije će imati uticaj na životnu sredinu.

sredinu	
Utjecaji na osnovna prava	Sve tri opcije će imati uticaj na osnovna prava, uglavnom da sprovede svoje aktivnosti u stručnoj oblasti.
Rodni uticaj	Bez uticaja
Utjecaji na socijalnu jednakost	Ima indirektnih uticaja
Utjecaji kod mladih	Ima indirektnih uticaja
Utjecaji na administrativno opterećenje	Ima uticaja na institucije i subjekte koji su uključeni u proces dobijanja vozačke dozvole.
Utjecaji na MSP	Nema uticaja na MSP

Procena uticaja tri razmotrenih opcija u Poglavlju 3 fokusirana je na četiri segmenta u kojima se očekuju glavni uticaji: ekonomija, društvo, životna sredina i osnovna prava.

Glavni očekivani ekonomski uticaji su u pogledu troškova subjekata koji se bave obukom kandidata za vozače, koji će biti oslobođeni nepotrebnih upravnih postupaka, kao sa tehničkog i prostornog aspekta tako i sa aspekta stručnih kadrova angažovanih u ovom procesu. U prvoj i drugoj opciji doći će do zastoja postojećeg stanja, dalje. Najveći kvalitet se očekuje u Opciji 3, gde se očekuje smanjenje administrativnih opterećenja, nepotrebnih radnih prostorija i kadrova, koji ne utiču na smanjenje standarda obuke, samo što će pozitivno uticati na ekonomski razvoj.

Za centralne institucije koje se bave ocenjivanjem procesa dobijanja vozačke dozvole, nije potreban dodatni budžet za primenu novog zakona o vozačkoj dozvoli, ali će doći do smanjenja administrativnih troškova.

Kao što smo gore pomenuli u prvoj i drugoj opciji su očekivani društveni uticaji isti. U trećoj opciji, izmenama i dopunama zakona o vozačkoj dozvoli, očekuju se pozitivni rezultati u društvenom uticaju, budući da je unapređenje kvaliteta dobijanja vozačke dozvole povezano sa stručnim kadrovima u ovoj oblasti.

U pogledu uticaja na životnu sredinu, prva opcija ostaje ista. Dok, u drugoj opciji biće napretka u ovom pravcu. Proces dobijanja vozačke dozvole direktno utiče na zaštitu životne sredine, jer tokom ovog procesa, tokom teorijske i praktične obuke, kandidati za vozače uče kako da koriste vozilo u odnosu na životnu sredinu i koji način vožnje utiče na smanjenje izduvnih gasova iz motora.

Ostanak u postojećem stanju, što znači prva opcija, negativno utiče na osnovna ljudska prava. U opciji 2, stanje se ne može poboljšati jer primarno zakonodavstvo u oblasti vozačke dozvole ne dozvoljava intervencije za poboljšanje postojećeg stanja, osim olakšavanja postupaka i provjere znanja stručnog osoblja iz područja vozačke dozvole. Osnovno pravo se ostvaruje samo opcijom 3 uvođenjem izmena da stručnjaci u oblasti vozačke dozvole i dalje sprovede svoje aktivnosti kao jedan od osnovnih uslova a to je zapošljavanje.

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Poglavlje 4.1: Izazovi u prikupljanju podataka

Podaci su dobijeni prilikom ocenjivanja ekspos zakona br. 05.L-064 za vozačku dozvolu od strane nadležnih odeljenja Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, subjekata i stručnog okvira iz oblasti vozačke dozvole.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

Komunikacija i konsultacije su predviđene u ovom koncept dokumentu za dobijanje mišljenja od relevantnih institucija i strana uključenih u oblast vozačke dozvole, koja su prikazana na sl.7.

Slika 7: Sažetak aktivnosti komunikacije i konsultacija sprovedenih za koncept dokument

Proces konsultacija ima za cilj da dobije mišljenja relevantnih institucija, organa za sprovođenje zakona i javnosti o koncept dokumentu u oblasti vozačke dozvole						
Glavni cilj	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija/obavešt enje	Indikativn i rok	Potreba n budžet	Odgovor no lice
Javni skup za sve zainteresovane strane	Za sve zainteresovane strane	Javni skup (online)	Putem elektronske pošte i sajta Ministarstva i kontakta	Avgust 2022		Habib Hasani MŽSPPI
Konsultacije kosovskih institucija	Resorna ministarstva	Konsultacije u pismenoj formi	Putem elektronske pošte	Avgust 2022		Habib Hasani MŽSPPI
Javne konsultacije u pismenoj formi	Javne konsultacije u pismenoj formi	Svi zainteresovani	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije	Novembra 2022		Habib Hasani MŽSPPI

Poglavlje 6: Upoređivanje opcija

Kod prve opcije (1) ne rešavaju se problemi koji su identifikovani u ovom koncept dokumentu koji se odnosi na proces dobijanja vozačke dozvole, jer postoje zakonski i regulativni nedostaci i stanje u ovoj oblasti će ostati ovo aktuelno, i ubuduće će biti suočavanja sa problemima centralnih institucija i subjekata koji su uključeni u oblast vozačke dozvole.

Kod druge opcije (2) takođe imamo situaciju stanje sličnu prvoj opciji (1) osim nekoliko olakšica koje se mogu napraviti izmenama i dopunama podzakonskih akata koji su doneti na osnovu Zakona o vozačkoj dozvoli, iz administrativnog aspekta digitalizacije korišćenja E-testa te provjera znanja stručnog osoblja iz područja vozačke dozvole, bez neke suštinske promene, zbog zakonskih i regulativnih nedostataka i postojećeg primarnog zakonodavstva u ovoj oblasti.

Kod opcije tri (3), identifikacija problema u Koncept dokumentu za oblast vozačke dozvole predstavlja potrebu za izradom novog Zakona o vozačkoj dozvoli, otklanjajući sve probleme koji se rešavaju u ovoj oblasti, a odnose se na:

- Otklanjanje svih zakonskih i regulativnih nedostataka,
- Ukidanje kontradiktornih i zastarelih odredbi,
- Usklađivanje Zakona o vozačkoj dozvoli sa drugim zakonima koji su obuhvaćeni u procesu dobijanja vozačke dozvole,
- Podizanje standarda prema evropskim direktivama i najboljim praksama najrazvijenijih zemalja EU-a,
- Otklanjanje administrativnih opterećenja institucija i subjekata koji su uključeni u oblast vozačke dozvole,
- Otklanjanje administrativnih opterećenja u slučaju produženja licence za stručne kadrove u oblasti vozačke dozvole,
- Reaktiviranje stručnih kadrova u oblasti vozačke dozvole,
- Lakši pristup licima za licenciranje u oblasti vozačke dozvole kao prava na obrazovanje.

Na osnovu gore navedenog, novi Zakon o vozačkoj dozvoli ispuniće ciljeve sa ekonomskog, ekološkog, socijalnog i međusektorskog aspekta.

Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije

Opcija 2 je opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja, bez zakonskih izmena. Plan sprovođenja ove opcije je prikazan u nastavku

Slika 8: Plan sprovođenja za opciju 2

Svrha politike	Podizanje standarda u procesu dobijanja vozačke dozvole	Očekivani iznos troškova
Strateški cilj	Poboljšanje institucionalnog i sektorskog učinka sa fokusom na bezbednost puteva, železnica i vazdušnog saobraćaja	
	Proizvodi, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/odeljenje	

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Strateški cilj 1	Proizvod 1.1								
			Godina 1 2022	Godina 2 2023	Godina 3 2024	Godina 4 2025	Godina 5 2026	Odgovorna institucija/odjeljenje	
	Izrada pravnih akata	Aktivnost 1.1.1							
		Aktivnost 1.1.2							
		Aktivnost 1.1.3							
	Proizvod 1.2	Donošenje sekundarnih zakonskih akata u oblasti vozačke dozvole							
		Godina 1 2022	Godina 2 2023	Godina 3 2024	Godina 4 2025	Godina 5 2026	Odgovorna institucija/odjeljenje		
Aktivnost 1.2.1 Donošenje sekundarnih zakonskih akata u oblasti vozačke dozvole		x					Odeljenje za vozila, MŽSPPI		
Strateški cilj 2	Proizvod 2.1 Usvajanje sekundarnih zakonskih akata	Pravila za prijavu ispita u elektronskoj formi	x					Odeljenje za vozila, MŽSPPI	
	Proizvod 2.2 Usvajanje sekundarnih zakonskih akata	Pravila za polaganje ispita za vozačku dozvolu u elektronskoj formi itd.	x					Odeljenje za vozila, MŽSPPI	

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Opcija 3 je opcija za izradu i usvajanje novog Nacrta zakona o vozačkoj dozvoli za jačanje kapaciteta osoblja. Njegov plan sprovođenja je prikazan u nastavku:

Slika 9: Plan sprovođenja za Opciju 3

Svrha politike	Podizanje standarda u procesu dobijanja vozačke dozvole							Očekivan i iznos troškova
Strateški cilj	Poboljšanje institucionalnog i sektorskog učinka sa fokusom na bezbednost puteva, železnica i vazdušnog saobraćaja							
	Proizvodi, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/odjeljenje							
Strateški cilj 1	Proizv od 1.1		Godi na 1	Godi na 2	Godi na 3	Godi na 4	Godi na 5	Odgovorna institucija/od eljenje
		Aktivnost 1.1.1						
		Preliminarne konsultacije u okviru ministarstava i sa zainteresovanim stranama	x					
		Aktivnost 1.1.2 Izrada novog Zakona o vozačkoj dozvoli	x					
		Aktivnost 1.1.3 Podnošenje vladi novog Zakona o vozačkoj dozvoli	x					
			Aktivnost 1.1.4 Usvajanje novog Zakona o vozačkoj dozvoli	x				
	Proizv od 1.2	Sekundarni zakonski akti u oblasti vozačke dozvole						
			Godi na 1	Godi na 2	Godi na 3	Godi na 4	Godi na 5	Odgovorna institucija/od eljenje
		Aktiviteti 1.2.1 Donošenje sekundarnih zakonskih akata u oblasti vozačke dozvole		x				Odeljenje za vozila, MŽSPPI
	Strateški cilj 2	Proizv od 2.1 Usvajanje	Administrativno uputstvo o licenciranju auto-škola		x			

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

	sekundarnih zakonskih akata							Odeljenje za vozila, MŽSPPI	
	Proizvod 2.2 Usvajanje sekundarnih zakonskih akata	Administrativno uputstvo o licenciranju stručnih kadrova u oblasti vozačke dozvole						Odeljenje za vozila, MŽSPPI	
Strateški cilj N	Proizvod N.1 Pravila za obuke/licenciranja	Obuka/licenciranja za stručne predavače		x				Odeljenje za vozila, MŽSPPI	
Obuke /licenciranja	Proizvod N2 Pravila za obuke/licenciranja	Obuke/licenciranja za instruktora vozača		x				Odeljenje za vozila, MŽSPPI	
	Proizvod N3 Pravila za obuke/licenciranja	Obuke/licenciranja za teorijskog ispitivača			x			Odeljenje za vozila, MŽSPPI	
	Proizvod N4 Pravila za obuke/licenciranja	Obuke/licenciranja za ispitivača vožnje			x			Odeljenje za vozila, MŽSPPI	

Poglavlje 6.2: Tabela upoređivanja sa sve tri opcije

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Za razmatranje upoređivanja tri opcije u ovom Koncept dokumentu korišćena je analiza više kriterijuma (MCA), koja se primenjuje kada politika ima za cilj postizanje višestrukih ili različitih rezultata, dok se glavne koristi i troškovi ne mogu izraziti u novčanim pojmovima, npr. kao što je slučaj u ovom koncept dokumentu

Kriterijumi MCA analize u ovom koncept dokumentu u vezi sa definisanim opcijama su tri:

- troškovi sprovođenja,
- efikasnosti, i
- efekti u ekonomiji, društvu, životnu sredinu i međusektorski efekti.

Što se tiče troškova sprovođenja tri opcije, prva i druga opcija imaju približne troškove, dok treća opcija ima troškove sprovođenja koji su povoljniji za institucije i subjekte uključene u oblast vozačke dozvole.

Efikasnost postizanja specifičnih ciljeva u prvoj i drugoj opciji je nemoguća, osim kod treće opcije gde će korist imati sve zainteresovane strane uključene u oblast vozačke dozvole počev od glavnog elementa kandidata do poslednje institucije koja okončava proces dobijanja vozačke dozvole odnosno izdavanje vozačke dozvole kandidatu.

Efekti u ekonomiji, društvu i međusektorski efekti kod prve i druge opcije imamo istu situaciju, dok treća opcija imaće pozitivan uticaj u gore navedenim oblastima.

Na osnovu gore navedene analize, treća opcija je povoljnija za sve zainteresovane strane u procesu dobijanja vozačke dozvole, stoga se preporučuje Vladi da usvaja ovu opciju.

Slika 10: Upoređivanje opcija

Metod upoređivanja:									
Relevantni pozitivni uticaji	Opcija 1: Bez promena			Opcija 2: Pобољшanje sprovođenja i izvršenja			Opcija 3: Novi nacrt zakona		
Troškovi	-			-			+		
Efikasnost u postizanju ciljeva	-			-			+		
Efekti na ekonomiju, životnu sredinu, društvo i međusektorski efekti	-			-			+		
Procena očekivanog uticaja na budžet	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3
Zaključak	Nije preporučeno			Nije preporučeno			Preporučeno		

Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci

Nakon analize Koncept dokumenta, treća opcija je povoljnija za sve zainteresovane strane u oblasti vozačke dozvole i ista se preporučuje za izradu novog Nacrta zakona o vozačkoj dozvoli, koji će podići standarde u procesu dobijanja vozačke dozvole.

Na slici 9 ovog Koncept dokumenta je prikazana preporuka za Plan sprovođenja treće opcije.

Poglavlje 7.1: Odredbe za praćenje i procenu

U procesu dobijanja vozačke dozvole, praćenje je važan faktor, stoga su najneophodnije odredbe za praćenje i procenu tokom sprovođenja nove politike. Mehanizam praćenja i procene odredbi omogućava to koliko su efikasni u sprovođenju definisani ciljevi i identifikacija mogućih problema tokom sprovođenja ovih odredbi.

U zakon o vozačkoj dozvoli uključena su: Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo pravde , i svaka u svom delokrugu vrši praćenje i procenu predviđanih ciljeva.

Kao dokument koji se preporučuje u proceni ciljeva, ekspozitorna ocena zakona se vrši, obično nakon dve (2) godine od dana stupanja na snagu.

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

Prilog 1: Obrazac procjene ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹	Da li će biti povećan trenutni broj radnih mesta?	x		n	n	n
	Da li će biti smanjen trenutni broj radnih mesta?		x			
	Da li će uticati na nivo plaćanja?		x			
	Da li će uticati na olakšavanje pronalaza radnog mesta?	x		n	v	n
Poslovanje	Da li će uticati na pristup finansijama za poslovanje?	x		v	v	n
	Da li će određeni proizvodi biti povučeni sa tržišta?		x			
	Da li će određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?		x			
	Da li će poslovanja biti prinuđena da se zatvore?		x			
	Da li će biti otvaranja novih poslovanja?	x		n	n	n
	Da li će poslovanja biti prinuđena da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?	x		v	v	n
Trgovina	Da li su pojednostavljene obaveze pružanja informacija za poslovanja?	x		v	v	n
	Da li se očekuje da će se menjati		x			

¹ Kada utiče na radna mesta, takođe će imati i društvenih uticaja.

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

	trenutni tokovi uvoza?						
	Da li se očekuje da će se menjati trenutni tokovi uvoza?					x	
Prevoz	Da li će imati efekta na način prevoza putnika i/ili robe?					x	
	Da li će biti neke promene u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?					x	
Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove delatnosti?					x	
	Da li se od kompanija očekuje da otkazu ili odlože investicije za kasnije?					x	
	Da li se povećati investicije iz dijaspore?					x	
	Da li se smanjiti investicije iz dijaspore?					x	
	Da li se povećati strane direktne investicije?					x	
	Da li se smanjiti strane direktne investicije?					x	
	Da li će porasti cena poslovnih proizvoda, poput električne energije?						x
Konkurentnost	Da li će smanjiti cena poslovnih inputa, poput električne energije?					x	
	Da li postoji verovatnoća da će biti promovisane inovacije i istraživanja?					x	
	Da li postoji verovatnoća da inovacije i istraživanja budu ometane?					x	
Uticaj na MSP	Da li su pogođene kompanije uglavnom MSP?					x	
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih poslovanjima ili potrošačima?					x	

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

	Da li će se smanjiti broj roba i usluga dostupnih poslovanjima ili potrošačima?		x			
	Da li će porasti cene postojećih roba i usluga?		x			
	Da li će se smanjiti cene postojećih roba i usluga?		x			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će uticati na neki određeni sektor poslovanja?	x		v	v	n
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		x			
Opšti ekonomski razvoj	Da li će uticati na budući ekonomski rast?	x		n	n	n
	Da li bi imao neki efekat na stopu inflacije?		x			

Prilog 2: Obrazac procene društvenih uticaja

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ²	Da li će biti povećan trenutni broj radnih mesta?	x		n	n	n
	Da li će biti smanjen trenutni broj radnih mesta?		x			
	Da li će uticati na radna mesta u određenom sektoru poslovanja?	x		n	n	n
	Da li će imati neki uticaj na nivo plaćanja?		x			
	Da li će uticati na olakšavanje pronalazaženja radnog mesta?	x		n	v	n
	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili određenim gradovima?		x			
Uslovi rada	Da li će uticati na radnička prava?	x		v	v	n
	Da li su predviđeni ili ukinuti standardi za rad u opasnim uslovima?		x			
	Da li će imati uticaja na način sprovođenja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?	x		v	v	n
Socijalna inkluzija	Da li će uticati na siromaštvo?		x			
	Da li utiče na pristup šemama socijalne zaštite?		x			
	Da li će se promeniti cena osnovnih		x			

² Kada utiče na radna mesta, takođe će imati i ekonomskih uticaja.

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

i bezbednost ³	očekivani životni vek ili stopu smrtnosti?							
	Da li će uticati na kvalitet hrane?	x				n	n	n
	Da li će biti povećana ili smanjena opasnost po zdravlje zbog štetnih supstanci?		x					
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?	x				n	n	n
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena u korišćenju energije?			x				
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena u odlaganju otpada?			x				
	Da li će uticati na način života ljudi, kao što je nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?			x				
	Da li postoje određene grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (definisani prema faktorima kao što su godine, pol, invaliditet, društvena grupa ili region)?			x				
	Da li će uticati na verovatnoću da kriminalci budu uhvaćeni?	x				v	v	n
	Da li će uticati na potencijalni profit od kriminala?	x				v	v	n
	Da li će uticati na nivo korupcije?	x				v	v	n
	Da li će uticati na kapacitete za sprovođenje zakona?	x				n	n	n
	Da li će imati neki efekat na prava i bezbednost žrtava kriminala?	x				v	v	n

³ Kada utiče na javno zdravlje i bezbednost, onda obično utiče i na životnu sredinu.

Prilog 3: Obrazac procene na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Održiva klima i životna sredina	Da li će uticati na emisiju gasova sa efektom staklene bašte (ugljen-dioksid, metan, itd.)?	x		v	n	n
	Da li će uticati na potrošnju goriva?	x		v	v	n
	Da li će se promeniti raznolikost resursa koji se koriste za proizvodnju energije?	x		n	n	n
	Da li će biti neke promene u ceni za ekološki prihvatljive proizvode?		x			
Kvalitet vazduha	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?		x			
	Da li će uticati na emisiju zagađivača vazduha?	x		v	v	n
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatkih voda?		x			
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?		x			
Kvalitet zemljišta i korišćenje zemljišta	Da li opcija utiče na izvore pijaće vode?		x			
	Da li će uticati na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem, zagađenjem, upotrebom pesticida ili herbicida)?		x			
	Da li će uticati na eroziju zemljišta?		x			
	Da li će zemljište biti izgubljeno		x			

životinja	Da li će uticati na zdravije životinja?		x		
	Da li će uticati na kvalitet i bezbednost stočne hrane?		x		

Prilog 4: Obrazac procene uticaja na osnovna prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogodjenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet jedne osobe?	x		v	v	n
	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?		x			
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?	x		n	n	n
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili stvaranje porodice?		x			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodica?	x		n	n	n
	Da li opcija utiče na slobodu mišljenja, savesti ili veroispovesti?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija obuhvata obradu ličnih podataka?	x		v	n	n
	Da li su zagarantovana prava	x		v	v	n

Koncept dokument u oblasti o vozačke dozvoli

	pojedince na pristup, ispravku i prigovor?							
	Da li je jasno i dobro zaštićen način na koji se lični podaci obrađuju?	x			v	n	n	n
Azil	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		x					
Imovinska prava	Da li će uticati na imovinska prava?		x					
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?	x			n	n	n	n
Jednak tretman ⁴	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x			v	v	n	n
	Da li postoji verovatnoća da određene grupe budu oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. bilo kakva diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?		x					
	Da li opcija utiče na prava osoba sa invaliditetom?	x			n	n	n	n
Prava deteta	Da li opcija utiče na prava deteta?		x					
Dobro upravljanje	Da li će upravni postupci postati komplikovaniji?		x					
	Da li će uticati na način na koji uprava donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na pristup dosijeu, itd.)?	x			v	v	n	n
	O krivičnom pravu i propisanim kaznama: da li su ugrožena prava	x			n	n	n	n

⁴ Rodna ravnopravnost se obrađuje u Proceni rodnog uticaja.

